

Unirea

ziar național cotidian

Un cuvânt.

— *In chestia împărțirii pământului.* —

Atât adunarea dela Alba-Iulia cât și sfatul dirigent din Sibiu a promis solemn poporului român din Transilvania, Banat și Țara ungiurească, precum și tuturor popoarelor conlocuitoare, că familiile muncitorilor economici vor fi împărțite de atâta pământ, cât va fi de ajuns pentru traiul cinstit și omenesc al unei familii. Poporul român vestea aceasta a primit-o cu mare bucurie văzând că conducătorii lui în aceste zile de bucurie poartă și gândul economicilor, fără a căror bunăstare o țară nici odată nu poate fi fericită. Muncitorii au purtat și în războiul mondial greutatea zilei, cu dreptul li-se cuvine partea lor de răsplată.

Dat fiind cuvântul conducătorilor noștri, că țărâniea va primi pământ și astfel va fi părtașă de o soartă mai bună, trebuie să se caute de cu vreme cum va fi această îmbunătățire a soții, pentru că timpul trece și nu-i permis, ca primăvara să ne aștepte nepregătiți în privința aceasta.

E lucru natural, că la primăvara viitoare împărțire de pământ nu se va face, pentru că lucrul acesta cere o muncă uriașă atât intelectuală cât și fizică, de altă parte e sigur, că muncitorii economici nu vor mai lucra moșiile domnești sub aceleași considerațiuni, ca înainte de război, ei vor pretinde condițiuni mai avantajoase pentru ei. Între astfel de împrejurări ce e de făcut? Înainte de toate Sfatul dirigent de cu vreme să se gândească la promulgarea unor ordinațiuni obligatoare pe întreg teritoriul, care se unește cu România, prin cari să se reguleze în mod provizoriu afacerile muncitorilor de pământ față de proprietari.

După părerea mea prima ordinațiune în privința aceasta să fie aceea, că nici unui proprietar de pământ să nu i-să îngăduie mai cumpără loc, dacă are de

prezent cel puțin 50 jug. cat. — prin aceasta nu vreau să zic ca suma de 50 jug. să fie maximul, la care poate ajunge un proprietar, ci deocamdată să nu li-se permită cumpărarea din motivul, că cei mai mulți au bani câștigați pe ușor în decursul războiului, pe cari bucuros li plasează în pământ — ci locul de vânzare să se imbie prima-oară celor lipsiți de pământ.

A doua ordinațiune să reguleze afacerea, aceea, că proprietarul, care dispune de peste 50 jugăre, după mărimea moșiei sale e dator să deie o anumită parte spre lucrare muncitorilor economici, cari n-au pământ ori n-au de ajuns pentru traiul familiei lor. Să fie expres arătat, că din anumită cvantitate de moșie cât e dator proprietarul să concedă muncitorilor, cari au vite și astfel pot lucra cu vitele lor și cât e dator să dea pălmașilor arat și sămănat gata.

A treia ordinațiune să reguleze împărțirea roadelor pământului, anume: câtă parte din roade primește celce a lucrat cu vitele sale pământul și câtă roadă primește celce a lucrat numai cu palma. În privința aceasta trebuie nesmintit să se facă ameliorare, față de trecut.

Poporul din Ardeal razămă în cucuruz și și până acum cu deosebire pământul arat și sămănat cu cucuruz l-a luat în parte. Partea muncitorului până acum a fost prea mică, aceasta deci trebuie mărită, așa-bunaoară, că din roada pământului să nu primească numai a treia parte și să mai secere și atâtea jugăre câte săpă, ci să primească $\frac{2}{5}$ -a parte fără să mai presteze alt lucru, ori jumătate parte, prestând și cevaș lucru la secerat. Ordinațiunea trebuie să se referească lămurit la toate produsele, ca în privința aceasta să fie claritate deplină. Ca executor al acestor ordinațiuni să se constituiască o comisiune comitatenză compusă din proprietari și muncitori.

Cunoscând cu toții înțelepciunea Sfatului nostru dirigent, avem nădejde că se va îngriji

ca primăvara să ne aștepte pregătiți; să se dea lămuriri poporului setos de pământ, că din ce pricină nu se poate așa cu grabă împărți pământ, dar totodată să

vază că au conducători cu inimă bună, cari se îngrijesc de el, ameliorând deocamdată, cel puțin în chip provizoriu, soarta lui.

G. Nicoară.

La organizația preoșimii noastre.

Războiul mondial s'a sfârșit. Ne aflăm pe pragul unei lumi noi. Nu numai popoarele, ci toate clasele și categoriile de oameni presimțesc, că cadrele și formele de până acuma nu vor mai corăspunde între împrejurările și condițiunile vieții din lumea nouă. De aceea pentru apărarea intereselor lor, precum și pentru precizarea chemării și a rolului lor în lumea nouă se organizează; se organizează militarii, femeile, oficianții, învățătorii, economii și chiar și preoșimea.

Organizarea preoșimii și la noi este îndreptățită și dacă azi încă nu s'a început, ea are să se înceapă mâine, căci este în interesul și al clerului și al credincioșilor, deci al bisericii noastre. Preoșimea noastră are să-și formuleze și ea și să-și precizeze drepturile și datorințele sale; nu pentru că doară până acuma acele n'ar fi fost formulate și precizate, ci pentru că în cadrul constituției dunnesești a bisericii și acele trebuiesc conformate vremilor noi, în cari intrăm și în cari vom avea să trăim. — Nu e lucru nou, că puțină democrație nu strică; ba este chiar de lipsă și în biserică, întrucât aceea nu alterează esența divină a constituției bisericesti. Așa p. e. nu-i indiferent pentru biserică, că cine li sunt episcopii. În Ungaria până acuma dreptul de numire a fost în mâna regelui. Puterea politică firește în mai marii bisericii totdeauna și-a căutat și își caută unealtă pentru scopurile sale. Grația Provedinții divine, că episcopii noștri nu s'au prea lăsat a fi unealtă în mâinile stăpânirii. — Acuma în interesul bisericii dreptul de a alege pe episcopi trebuie să revină clerului diecesan, ca în vechime, căci clerul își cunoaște mai bine

membrii săi și știe mai bine judecă, carele dintre aceia este și apt și vrednic să stea în frunte și să guverneze dieceza. Aceasta — pe lângă alte efecte bune va mai produce și o legătură mai strânsă și mai firească între episcop și cler, de care chiar în interesul bisericii este mai mare lipsă. — Autonomia bisericii noastre și din partea Romei numai cu bucurie poate fi primită. —

Mai departe numirea membrilor capitulari și consistoriali, precum și a protopopilor districționali, cari toți au să fie factori importanți și cu înrăurintă în dieceza asupra clerului întreg, numirea lor încă — verosimil — va reclama ceva modificări față de uzul de până acuma: aceasta chiar în interesul independenței lor necesare spre a-și putea împlini rolul lor de sfetnici sinceri ai episcopului și vrednici și îndrumători în cler.

Pe lângă aceste izvoare și modul de dotațiune a preoșimii încă — posibil — se vor schimba, deci chestiile materiale, apoi cele disciplinare, culturale, școlare și altele, cari privesc preoșimea: toate vor avea să sufere ceva modificări mai mari, ori mai mici, toate aceste precum și toate doleanțele și dorințele clerului, cari nu mai pot fi neglijate, reclamă organizarea preoșimii.

N'avem să așteptăm, ca reformele ce le reclamă timpul pentru cler, să ne vină din sus fără de conlucrarea noastră, a preoșimii întregi, ci acele reforme va avea să le studieze temeinic o comisie ad hoc a preoșilor. Această comisie — firește în cointelegere cu factorii competenți mai înalți, cu episcopii, cari abunăseamă nu se vor încheide dinaintea refor-

melor juste, reclamate de timpurile nului, — va elabora statutele preoțimii, cari vor avea să normeze drepturile și datorințele, starea și viața, precum și activitatea clerului în mijlocul poporului, clerului între împrejurările schimbate.

Lucrul acesta, pe cât e de momentuos, pe atât e de greu. Avem să meditam deci încă deacum despre modalitățile organizării noastre și cu gândul cel mai bun, fără intenția și imprudinența de a produce anarhie în biserică, din contră, cu convingerea, că numai așa bine încheșați vom putea să formăm o falangă puternică spre asigurarea intereselor bisericii noastre, să începem a ne organiza și noi, ca să nu fim siliți singuri a ne prezenta în lumea nouă în haină veche și nu cumva împrejurările noi aflându-ne nepregătiți, să ni-se creze stare, pentru care eventual va trebui să ne plângem mai târziu.

Petru Tămăian,
preot-profesor.

Învățătorii.

— Fraților învățători români din Transilvania, Ungaria și Bănat! —

Popoarele, cari până ieri gemeau sub povara cătușelor robiei trupești și sufletești, astăzi sunt libere, și singure își cresc o soartă mai bună.

Pe noi învățătorii, cari cu deplină satisfacție ne putem număra între cei mai aproape de inima poporului, ne-au găsit aceste vremuri de înălțare sufletească dismembrați și neorganizați.

Mu însă din vina noastră!

Ademenirile și sistemul rușinos al opresorilor noștri de ieri, ne-au ținut până azi răzleți și încătușați. În butul tuturor legilor și ordinațiilor draconice, totuș fiecare învățător în cercul său de activitate și-a pus toată energia și inima caldă, plină de iubire de neam și lege în serviciul binelui obștesc al neamului.

Adevărații martiri ai neamului am fost noi învățătorii. Nouă ni-s-au închis școlile și ni-s-au deschis temnițele. Noi am fost timbrați de trădători ai patriei. Mulți dintre copiii și familiile învățătorilor români au îndurat cele mai negre neajunsuri, căci învățătorul român și în decursul războiului a trebuit să se jertfească pe sine pentru popor.

Totuș învățătorul român, cu tăria Apostolilor, a suportat toate neajunsurile și batjocurile în tăcere, muncind și luptând cu greutatea existenței a luminat poporul și a sădit și susținut într'insul dragostea de neam și lege, carea acum se manifes-

tează — prin fapte — în mod atât de impozant.

Visul nostru s'a împlinit!

La Golgota Românilor, în A ba-Iulia s'a decretat în fața lumii, unirea noastră națională, a tuturor Românilor, întemeierea României mari.

Astăzi poporul Român eliberat se aranjează liber, pentru un viitor mai fericit, și noi învățătorii, cari făcăm parte din acest popor, avem datorința, ca înțelegând spiritul vremii să ne aranjăm și organizăm în cadrul gospodăriei naționale noi, căci sistemul falimentat și stările de renaștere ne impun și nouă cu totul alte orientări și directive.

E prea firesc, că noi înșine trebuie să ne stipulăm din nou ținta și mijloacele prin cari voim ca fi adevărați ai neamului să concurem la propășirea și bunăstarea poporului românesc, care de atâtea veacuri a fost subjugat și folosit de străini.

Noi avem datorința acum, ca organizându-ne și întrunindu-ne într'o gardă puternică, fără deosebire de confesiune, să discutăm modalitățile, să stabilim directivele impuse de spiritul vremii și împrejurări, prin cari să pregătim și să dăm poporului românesc educațiunea recerută, ca cu demnitate să se poată folosi de roadele libertății și să aibe loc între celelalte popoare culte ale apusului civilizată.

Atunci va fi România mare fericită, când toți fiii ei vor fi luminați și deșteptați. Și învățătorimea va avea încă grea misiune, ca să saneze ravagiile și ranele produse de sistemul barbar al opresorilor noștri vremelnici, cari intenționat au voit să țină poporul românesc în întunec, ca cu atât mai efectiv să-l poată exploata.

Deci în deplina cunoștință a chemării noastre de adevărați luminători ai neamului, condus de gândul de a concurge fiecare în parte la opera mare de aranjare și organizare a neamului românesc din Transilvania, Ungaria și Bănat, vin cu modesta propunere, ca în scopul conchemării congresului a tuturor învățătorilor din Transilvania, Ungaria și Bănat domnii președinți ai Reuniunilor învățătoresci existente să între fără amânare în pertractări unii cu alții în scopul conchemării cât mai în grabă a congresului tuturor învățătorilor români, în care congres să se aleagă dintre învățători diferitele secții, cari apoi să desbată toate chestiile pedagogice, administrative și sociale ale instrucției și educațiunei moderne.

În acest congres să cerem, ca în locul garnizoanelor și a temnițelor încăpătoare să se înființeze în fiecare sat școli, iar învățătorilor să li-se dea posibi-

litatea a se cultiva și perfecționă mai departe în folosul școlii. Să nu mai fie silit învățătorul a-și cheltui timpul liber tăind lemne și sbuciumându-se cu nevoile existenței, ci retribuiindu-l cinstit, toată știința și energia sa, să o poată depune pe altarul sfânt al neamului.

Atunci va fi neamul românesc fericit și garanța viitorului mai bun asigurat, dacă poporul va fi luminat, iar lumina din lumina izvorește.

De școli bine ajustate și de învățători luminați are lipsă acum neamul și acestea cu atât mai ușor li-se va putea da, căci molohul militar, carele înghiția până acum aproape toată sudoarea țaranului, s'a prăbușit.

Viitorul e al culturii.

Să nu întârziem dar nici un moment! E vorba de viitorul neamului și al nostru propriu. Cei chemați să fie la locul lor! E timpul suprem, ca și învățătorimea să-și croiască și să-și asigure un viitor mai corespunzător poziției sale sociale. Am fost destul cenușotca străinilor.

Să ne vedem la congresul învățătoresc!

Cu Dumnezeu înainte!

Bocșa-montană (Bănat) la 10 Decembrie 1918.

Ioachim Crișan,
învățător român.

Reforma agrară.

— Un glas dela sate. —

Un preot din mijlocul Câmpiei ne trimite un articol mai lung. Regretăm, că nu-l putem publica în întregime. Dar, și așa cum e, atragem atenția celor competenți asupra lui.

În Ardeal nu se poate închipi chestia națională română fără o reformă agrară radicală. Acest principiu trebuie să ne fie călăuzitor în politica inaugurată.

Când zicem „poporul român“, nu înțelegem o clasă de intelectuali independenți, nu o clasă de slujbași, de cari — din grația unguirilor — n'avem aproape de loc, nu o clasă de meseriași, carea ne lipsește, ci acest concept cuprinde în sine muncitorimea de pământ română, carea pentru națiunea noastră nu-i „o clasă“, ca pentru alte națiuni, ci țărănimea română formează totalitatea națiunii noastre. Spre aceasta trebuie să se îndrepte întreaga grijă a conducătorilor.

Când țărănimea română va fi îndestulată, atunci întreagă națiunea va fi îndestulată. De nu va fi satisfăcută muncitorimea, atunci neprăbușim, de-am profesat încolo orice idei și ideale abstracte. Suntem un popor de țărani, deci să ducem o politică țărănească. Să fim practici. Nu vorbe, ci fapte.

Majoritatea covârșitoare a țărănimei o formează sărăcimea. Cuvântul „român“ — poporul în multe cazuri îl ia în sensul de „muncitor de pământ, sărac“. Asta să nu se uite, și apoi cărmuitorii noștri să realizeze dorințele mulțimii. Reforma agrară trebuie înfăptuită cât se poate de în pripă, și încă așa, ca sărăcimea să fie îndestulată pentru ea. Numai în acest înțeles există „deșrobire“ pentru poporul nostru, numai pe această temă se poate însufleți pentru scăparea din jugul unguirilor și pentru contopirea în România Mare.

Numai preoții dela sate știu, cu cât greu țin sărăcimea în frâu dela escese cu un singur mijloc: făgăduința reformei agrare. Sărării sunt în expectativă, dar se tem, că „boerii din România să nu dea mâna cu grofii și baronii de aici“... Explicări nu dau și-relor din urmă, dar strig din craterul vulcanului, simt clocotul din pântecul lui, și mă tem, că erupția să nu-mi întunece pe veci steaua nădejzii, la care privesc în extaz, răsărită numai de acum pe bolta fericirii neamului nostru...

S'a afirmat, că oamenii noștri sunt mai democrați decât socialiștii din Ungaria, deci să se adeverească aceea afirmare, și să-i întrecem pe aceia cu reforma agrară în toate privințele.

Acum imediat să se lanseze pe satele noastre publicații cu subscrierea consiliului dirigent, prin cari să se asigure înfăptuirea reformei agrare, și prin acestea să se contrabalanseze ademenirile străine, dinaintea cărora nu trebuie să ne închidem ochii, sinamăgindu-ne, căci acelea au efect, nu așa mare, dar au.

Icran.

† Dr. Marta Buteanu.

Se stinse, cum se stinge o rază de lumină pe muchia dealului, după ce ziua întreagă a luminat și încălzit și a trezit atâte nădejdi, vieată și mângăiere în urma ei.

Suflet blând și senin, sohinta din veșnica lumină, vis frumos dintr'o dimineață de Maiu, strop de rouă ce tremură în zori pe petalele unui trandafir, tu ai fost una din cele mai superbe emanări ale agerimii spiritului românesc.

Gingașă cași un inger de Rafael, cu ochii tăi mari, înamorați de afunzimele științei, tu ai fost mândria noastră între învățații străini și erai nădejde științei românești în vechiul și noul nostru pământ.

Dr. Marta Buteanu, ficostului director dela liceul d

Beinș iar pe urmă prepozit capitular, *Ioan Buteanu*, atacată de epidemia spaniolă, în 17 Dec. n. s'a săvârșit din viață. — Adormita în Domnul, terminând cu succes splendid liceul din Beinș, urmează la facultatea de medicină din Budapesta, iar după absolvire, continuă studiile în străinătate, unde la Montpellier stă mai multă vreme, dând examene de specialitate din gynecologie și boli interne. Reîntorcându-se acasă devine asistentă pe lângă celebrul profesor de interne: *Fendrasik*, în a cărui clinică deja de câțiva ani conduce o secție. — Aici a și murit.

Talent strălucit prin înaltele ei pregătiri a impus mult și străinilor. Stângerea ei este o mare lovitură pentru știința românească.

In primăvara vieții, cu surisul resemnării înghețat pe buze, tu ne părăsești și te înalți la mai multă lumină. — Iar noi ceice atât te alintam și apreciam, ceice atât am așteptat dela sirguința și înaltele tale calități, cu ochi înlacrimați și cu strângere de inimă stăm și ne uităm neajutorați în urma ta.

Privim în largul cenușiu al zilelor de iarnă și vântul par'că și el însoțește bocetele noastre de jale și norii plumburii își picură și ei lacrimile asupra cosciugului, ce azi adăpostește atâte nădejdi sfărmate în osamintele fără vicia ale aceleia, care a fost Dr. Marta Buteanu. (c. p.)

Scrisoare din Reteag.

I.

On. Redacției Unirea.

Venim a raporta, că în 18 curent a venit din Dej un detașament de Săcui la Reteag cu un locomotiv special și au desfăcut șinele căii ferate ca la 2 kilometri în spre Betlean. Apoi au intrat în târgușorul Reteag și s'au postat dinaintea localului gardei naționale românești privind cu ochi dușmănoși la stindardul nostru, ce fălăia pe localul gardei în edificiul băncii Țibleşana. Nu au avut însă curajul să se atingă de stindard. Au intrat apoi într'un birt, dar scurtă le-a fost petrecerea acolo și au mers la gară fără de-a fi făcut ceva săpravă. Bagsama nu le-a mers bine, văzând că garda românească stă la locul său, și în piață este multime mare de popor provăzută cu câte un por, furcă etc., alarmat fiind venirea oaspeților nepoftiți noi dar cunoscuți ca meșteri masacre dela Lăpuș, Soșfalău, Gherla etc.

Situația în Reteag era de așa, că nu știu ce se va putea întâmpla, venind Săcuii, în comună fiind un post de jendarmi din Negrilești, Dobricul mare și Spelmezeu și pe lângă aceștia și o gardă națională magiară numeroasă provăzută cu puști, granate de mână și mitraliere.

Președintele consiliului național român Ioan Sonea și vicepreședintele Dr. Ioan Boca avizati de situația critică și auzindu-și mai înainte cu săptămâni soarta ce-i așteaptă, că vor fi omoriți, se refugiară.

Detașamentul de gardiști din comuna învecinată Giurgești rugat de repețite ori să vină în ajutorul gardei naționale românești din Reteag amenințată cu desarmare, nu au voit să vină întru ajutor temându-se, ca nu cumva prin venirea lor să provoace pe Săcui și aceia apoi să năvălească și în comuna lor. Frații Români sosiți în Betlean tot nu mai sosiau în Reteag. Atunci se hotărî tinerul cleric Octavian Sonea să meargă la Betlean să ducă vestea primejdiei și să-i invite să vină cu pași grăbiți pentru salvarea Reteagului.

Intru aceea sosi garda națională din Dobricul mare, Căian și Spelmereu constătătoare din 18 gardiști cu inimosul comandant d-nul George Man sublocotenent în frunte, avizat fiind de starea precară din Reteag și desarmă postul de jendarmi din Reteag, luând dela ei 9 puști și 2 lăzi întregi de muniție, apoi desarmă împreună cu garda națională românească pe garda națională magiară luând puștile și muniția și adună și de prin comună puștile găsite.

Atunci veni vestea îmbucurătoare, că un detașament de ostași Români din armată regulată a sosit la Uriul de sus și în curând va intra în Reteag. În 19 c., zi de Joi și de târg săptămânal în Reteag se și prezintă la orele 10 a. m. cele dintâi 3 rândunele Române vestindu-ne sosirea întregului detașament la orele 2 p. m. Bucuria la culme. Se improvizează un cor, care cântă frumos imnul nostru național „Deșteaptă-te Române”, „Tricolorul”, „Pe al nostru e scris unirea” etc. Publicul mare din Reteag și comunele învecinate entusiasmă la culme și nerăbdător să sosească orele 2 și cu ele oaspeții atât de doriți.

Ioan Sonea.

Cărturari dela sate! Veghiați cu trezvie! Feriți-vă credincioșii de agenții primejdioși ai dușmanilor nostri. Purcedeți față de dânsii fără cruțare!

Serviciul nostru telegrafic.

Comunicat oficios din 18 Dec. 1918. În Bucovina și Basarabia situația neschimbată. În Ucraina armata cehilor ce luptă contra bolșevichilor se ridică la 100,000 de oameni cu arme și muniție franceze. Revolta populației contra bolșevicilor crește zilnic. — Marele cartier general.

Deputația Sașilor în fața Consiliului Dirigent.

Sibiu, 1 Dec. 1919. Azi la orele 6 d. a. s'a prezentat o delegație de-a sașilor în fața Consiliului Dirigent Român, compusă din Dr. Rudolf Braut, Dr. Rudolf Schuler și Dr. Anton Polonyi. Dl Dr. Braut a declarat în numele statului săsesc, ca reprezentant legal al națiunii sale: Recunoaștem baza de drept a statului Român, creată în virtutea hotărârii dela Alba-Iulia și a decretelor de legi emanate dela Regele României Ferdinand I. Doresc înțelegerea cu Consiliul Dirigent și astfel cu noul stat Român. A dat expresiune nădejdi, că națiunii săsești i-se va oferi puțința să se bucure de drepturile naționale spre ași desvoltă și pe mai departe cultura și a-și întrebuința limba în toate ramurile vieții publice. Pe larg instruiază acest punct de vedere, apoi a predat un memoriu, care are să servească drept bază discuțiilor, cari vor trebui să urmeze.

Președintele Consiliului Dirigent Dr. Iuliu Maniu răspunzând a declarat, că statul Român dorește să le asigure tuturor cetățenilor săi de altă limbă cea mai largă posibilitate spre ași putea întrebuința limba lor în cadrele unității statului. Națiunea săsească să bucură de știrea națiunii Române, ca element de ordine; Consiliul Dirigent ia la cunoștință cu plăcere, că națiunea săsească ține act de starea de drept creată definitivă, în cadrele căreia națiunea săsească va găsi o situație mult mai liberă decât cea pe care a avut-o în fostul stat maghiar. Roagă pe sași să fie cu toată încrederea față de intențiile serioase izvorite din adâncile cadre democratice ale Consiliului Dirigent Român. Pretinia veche, care a existat între unii dintre foștii deputați sași și noi, în vremea luptei date contra sistemului șovinist maghiar, este o chezașie de raporturi dintre statul român și cetățenii săi sași.

București 1 Dec. 1919. Alegerile Constituantei și ale Camerei sau amânate pe 15, 16, 17 Martie. — Constituanta se va decide pe 15 Aprilie 1919.

(Budapesta). Peste o săptămână va porni trenul expres Pariz—Budapesta—București.

(Budapesta). Au sosit 1300 spahii, cu 300 ofițeri.

(Sibiu). Generalul Berthelot în Segedin a convorbit cu mai mulți membrii ai comisiei maghiare pentru armistițiu între cari a fost și președintele comisiei pentru cărbuni Generalul a declarat, că unul dintre scopurile călătoriei sale e și fixarea abuzurilor față de condițiile pentru armistițiu, prin ce va face posibilă transportarea cărbunilor pentru Ungaria.

(Budapesta). În ședința consiliului național maghiar din Budapesta ministrul de agricultură Buza Barna a dat seamă despre evenimentele interne și externe. A amintit, că legăturile cu străinătatea s'au început. Punctul de vedere al guvernului, cu privire la naționalități, este ca acestora să li-se deie autonomie pe baza liberei dispunerii. Partidul civil și cel social, în urma evenimentelor, se vor apropia și vor fi destul de tari pentru înfrumșetarea nedreptăților ce le săvârșese față de ci țările învecinate.

(Budapesta). În ședința partidului Károlyi s'a cetit hotărârea adusă în conformitate, ținută la ministrul-preșident, a cărei esență este valorizarea politicii democratice și radicale. Károlyi vorbind despre organizarea forțelor armate și despre asigurarea ungușurilor aflători în teritoriile ocupate, a declarat că noua Ungarie numai așa se va putea mântui, dacă partidul lui va coopera cu partidul social-democrat. Pentru ca ideea aceasta să se înfăptuiască trebuie ca partidele civile să înțeleagă aspirațiile democratice; iar socialiștii să se acomodeze partidelor civile.

Gener. Berthelot în Sibiu.

Agenția Telegrafică »Dacia« ne comunică:

Azi dimineața s'a lăsat vestea, că Berthelot nu sosește seara ci la amiază. Imediat s'a telefonat în toate părțile. La amiază toate străzile, gara, peronul au fost inundate de public imenz. La ceasurile unu pornește compania de onoare a soldaților români în frunte cu căpitanul Constantinescu. Muzica militară cântă imnuri naționale. La ceasurile 2 sosesc la gară membrii guvernului în frunte cu dl Maniu. Sosesc oficerii superiori în frunte cu dl general Moșoiu. Sosesc trei trenuri speciale din părțile Sibiiului. La ceasurile 2 și 10 min. între urale nesfârșite a intrat în gară trenul gen. Berthelot. E salutat cu indescritibilă însuflețire. Gen. Moșoiu dă un scurt raport. În numele guvernului vorbește Maniu. Luptele grele duse de Eutenta au câștigat și armata

română. Din luptele aceste s'a ridicat din nou strălucitoare: gloria franceză asupra întregii lumi. Nu putem face primiri ca în splendidele capitale ale Apusului, dar dăm mai mult: toată inima noastră românească, străbătută de nețărmită dragoste față de Franța. Sfârșește strigând: trăiască Franța. Muzica intonează imnul francez.

Vorbește gen. Berthelot: sora Franței, România, a luptat cu vitejie legendară. Se bucură că poate fi la praznicul tuturor neamurilor aici în a doua Franța, unde bat aceleași inimi. Sfârșește strigând: trăiască România Mare. Mulțimea a aplaudat câteva minute. Muzica intonează imnul național român. Corul Reuniunii femeilor cântă Marseillesa cu text francez. Dela gară până la palatul guvernului sunt postate batalioane din voluntari români și banderii românești. Toate instituturile cu flamuri treiculore. Cele săsești, chiar episcopia săsească! Gen. Berthelot la dreapta, Moșoiu la stânga. Porneste convoiul automobilelor, ducând pe ceilalți iluștri oaspeți. Pretutindeni urale nesfârșite. — După masă recepție. Mâne va fi serbare în cadre monumentale, cu conduct etnografic din toate satele învecinate...

(Sibiu) La ministerul de războiu ofițerul român Constantin cântat »Codrule mării ta« — și alți doi domni doine românești, până la începerea primirei delegațiilor. Generalul Berthelot a fost foarte încântat de cântările noastre minunate. A mulțămît foarte atins. După aceasta s'a făcut prezentarea Conziliului Dirigent. S'a prezentat apoi biserica gr.-orientală. În numele ei a vorbit arhimandritul Roșca. S'a prezentat apoi biserica greco-catolică; în numele ei a vorbit Ilustritatea Sa Vasile Suciu din Blaj, Prof. Georgescu i-a prezentat un tablou al bisericii din Tâmpăhaza S'a prezentat apoi biserica rom.-catolică, apoi sașii, în al căror nume a vorbit vlădicul lor Teutsch. În numele bănătenilor refugiați a vorbit dl Sârbu, pe care generalul Berthelot l-a asigurat, că situația din Bănat e trecătoare. Publicul românesc poate fi liniștit, că în scurtă vreme trupele sârbești vor trebui să părăsească Bănatul, eăci acolo vor veni francezi, cari vor sta până la încheierea păcii. Au urmat apoi la prezentare: gardele din loc, primarul orașului, funcționarii comitatenzi din Sibiu, tribunalul și damele române. La prezentarea damelor a vorbit dna Leményi franțuzește. Generalul a fost foarte măgulit. În numele Asociației a vorbit dl Andreiu Bârseanu,

care a prezentat generalului două tablouri, o carte »Transilvania« și o cutie cu fotografii din Ardeal. În numele corpului profesorilor a vorbit dl Bologa. S'au prezentat apoi advocații și medicii români, iar la urmă țărani conduși de părintele din Gușterița.

Oficiale.

Nr. 385/1918.

Înștiințare.

Conform ordinului Marelui-Cartier-General-Român Nr. 1174, se aduce la cunoștință publică generală, că nu se va permite locuitorilor să plece, pentru a se înrola în unitățile organizate de guvernul ungar sub orice fel de motiv ar fi (Gărzi. mobilizări parțiale etc.)

Acei cari totuși pleacă și părăsesc avutul și casa lor, pentru a intra sub steag străin, sunt pentru totdeauna buni plecați și că nu vor mai fi primiți să se întoarcă nici odată.

Comandamentul trupelor din Transilvania:
General Traian Moșoiu ss.

Nr. 408/1918.

Ordinațiune

Disciplina și decorul militar precum și buna creștere, prețind dela fiește care ostaș, că la întâlnirea cu superiori, să dea acestora onorul militar prin salutul reglementar.

Înviat deci toți ofițerii, amplotiații, stegarii, subofițerii și ostașii să îndeplinească acest ordin cu cea mai mare stricteță, mai ales față de reprezentanții armatei române.

În contra aceloră, cari nu respectează ordinul acesta se va purcede pe cale disciplinară, iar purtarea uniformei le va fi interzisă;

Șeful armatei și siguranței publice.

Informațiuni.

„Unirea“

apare în ficare zi pe 4 pagini. Dela anul nou st. v. numărul de Duminică va fi număr pentru popor și se va putea abonă și separat,

Abonamentul pentru »Unirea« cotidiană: pe 1 an 80 cor., pe 1/2 an 40 cor., pe 1/4 an 20 cor., pe 1 lună 7 cor., 1 număr 30 fil.

Abonamentul »Unirii« pentru popor: pe 1 an 16 cor., pe 1/2 an 8 cor.

Ceice abonează pe o singură adresă mai mult de 5 exemplare, primesc o reducere de 10%, peste 10 exemplare 20%.

Rugăm să ni-se trimită abonamentele înainte.

Rugăm, de asemeni, ca restanțele să ni-se trimită, cel mult în decursul acestei luni.

Administrația »Unirii«.

România și Vaticanul.

Părintele Dr. VASILE LUCACIU și prințul GHICA, au fost primiți de sfântul Părinte în Vatican, unde au discutat chestia Concordatului, ce se va încheia cu România. Intrevederea a fost foarte cordială.

Noi amănuite referitoare la măcelul din Arad.

În vremea când bandele ungurești atacau pe Români, un ofițer francez a ieșit din otelul »Crucea Albă« ca să îngrijască de automobilul generalului. Ofițerul acesta fu prins și bătut grav. A fost rănit și ofițerul român Mărculescu. După ce gen. Berthelot a făcut vizita ep. Ign. Papp, s'a dus la Dna Șt. C. Pop. În vremea aceasta bandele ungurești au încunjurat pe Români pe alte strade și au început a-i ataca cu armele. O ceată s'a adunat în jurul casei dlui Șt. C. Pop și au început să o bombardeze. Gen. Berthelot aflându-se acolo a mângăiat pe Dna Pop. Pe mica copilă a Dnei Pop a sărutat-o apoi a zis: »Barbarii de Unguri«.

Cetele de unguri căutau pe dl Șt. C. Pop și pe feciorii săi. Au atacat casa gardei naționale române, stricându-o aproape total. Căutau în ruptul capului pe însuflețitul român P. Oprea, pe care neflandu-l s'au dus la mama lui și au amenințat-o cu moarte, dacă nu spune unde e fiul său. Petru Oprea era împreună cu alți tineri români scăpați de moarte pe acoperișul caselor, sărind dela un etaj la altul. Un colonel ungar, care era în fruntea bandiților, îndemna mereu: »Spânzurați pe Români cu sânge rece«. Fiul dlui Șt. C. Pop, Alexandru, a luat steagul Belgiei din mâinile Ungurilor. Pe fiul cel mare al dlui Șt. C. Pop îl căutau să-l omoare cu orice preț. Cadavrele Românilor împușcați le-au adunat pe un car mare, le-au acoperit cu paie și le-au transportat în loc necunoscut până acuma. (A. T. D.)

Nr. 5882-1918

Concurs

la două (2) stipendii din fundațiunea Crișan-Boeriu.

Pentru conferirea alor două (2) stipendii de câte 500 cor. din fundațiunea familiară Crișan-Boeriu, publicăm concurs cu termenul de 20 Ianuarie n. 1918. Cererile intrate după acest termen și acele, cari nu vor fi instruite conform condițiilor acestui concurs, nu se vor lua în considerare.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt necondiționat și fără excepțiune pruncii, fii și fete din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, și anume pruncii rămași după unchiul repausat ai fondatorului: Alesandru Crișan, Ioan Crișan și Petru Boeriu și descendenții aceloră, până plinesc 30 de ani.

Stipendiile se vor conferi celor mai eminenti și mai vrednici din familiile numite, cari vor studia, fie la gimnazii și la universitate, fie și la artele frumoase și tot felul de meserii; iar fetițele la școlile și instituturile echivalente aceloră, ca: școala civilă de fete, ori la altă școală de fete superioară, ori institut de instrucțiune pentru lucru de mână femeiesc, economie de casă, sau altă meserie, sau cvalificațiune potrivită femeilor.

Concurenții au să producă extras de botez din matricula bisericească, document, prin care să adeverească, că sunt dintre descendenții numiți de fondatorul și să dovedească și aceea, că unde studiază și respective cu care din ocupațiile înșirate mai sus se cuprind.

Blaj la 10 Noemvrie 1918.

Dr. Al. Niculescu,

3-3 (8)

vicar cap. subst.

Convocare.

Amplotiații administrativi (comitatenzi și comunali) români de pe teritoriul celor 26 comitate, cari cad sub imperul Conziliului dieigent român din Sibiu, sunt invitați prin aceasta la congresul, care se va ține în 12 Ianuarie 1919 st. n. la ornle 10 a. m. în sala de ședințe a comitatului Sibiu cu următorul

Program:

1. Discusiune asupra introducerii administrației românești.
  2. Înființarea Reuniunii amplotiaților administrativi români.
  3. Eventual alte propuneri.
- Domnii participanți sunt rugați a se anunța până la 9 Ianuarie 1919 st. n. la președintele comitetului aranjator dl Ioan Henteș. vice-președintele sedriei orfanale comitatense din Sibiu.

Eventuale lucrări pentru congres sunt a se prezentă cel mai târziu cu ocaziunea sărei de cunoștință.

Sibiu, la 25 Decemvrie 1918

(12) 1-? Comitetul aranjator

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Director: ALEXANDRU CIURA.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruț